

ADECVAREA CAPITALULUI – OBIECTIV CENTRAL AL MANAGEMENTULUI PERFORMANȚEI ȘI RISCULUI BANCAR

Mihail GÎRLEA

Criza financiară a demonstrat anumite limite în ceea ce privește gestionarea eficientă a riscului. În acest sens autoritățile de supraveghere au dezvoltat o serie de metode și tehnici pentru a detecta, monitoriza și previziona riscul. În contextul actual, pentru a îmbunătăți stabilitatea sistemului bancar și pentru a preveni riscul sistemic, s-a propus revizuirea Acordului Basel II.

Consecința de bază a acordului Basel II a fost promovarea unor metode eficiente de evaluare și administrare a riscului bancar, iar ajustările care s-au efectuat pe fiecare fază a activităților bancare, întărind capitalul bancar, a făcut posibilă rezistența băncilor la criza financiară.

Organismele de supraveghere europene trebuie să monitorizeze atent recomandările „Basel III” pentru a se evita situația înregistrată, când s-a implementat Basel I și când, prima măsură a băncilor a fost să reducă creditarea. Strategia de dezvoltare a băncilor universale se referă la creșterea de trei ori a capitalului minim, fără a-și reduce activitatea de creditare, urmând să-și mărească ajustările pentru viitoarele pierderi. Astfel, cele mai disputate cerințe sunt cele legate de nivelul capitalului de bază și gradul de îndatorare (*Leverage*). Potrivit acestor recomandări, băncile vor calcula un indicator ce se numește „capital conservation buffer” și va fi o cerință de capital suplimentară, peste capitalul de bază. Totodată, în cazul băncilor în care vor fi semnalate „condiții excesive de credit” se va crea „o rezervă contraciclică”, de 0-2,5% [3, p.93].

Implementarea „Basel III” la nivel național de către țările-membre UE a început la 1 ianuarie 2013. Pană la această dată, băncile centrale ale țărilor-membre UE trebuiau să impună instituțiilor de credit normele metodologice specifice noilor cerințe și să ajusteze reglementările naționale cu privire la activitatea bancară înainte de această dată. Prin urmare, de la 1 ianuarie 2013, instituțiile de credit vor fi obligate să îndeplinească următoarele cerințe minime, în raport cu activele ponderate la risc (RWAs) [4, p.98]:

- **3,5% capital comun/RWAs;**
- **4,5% capital de gradul I/RWAs;**
- **8,0% capitalul total/RWAs.**

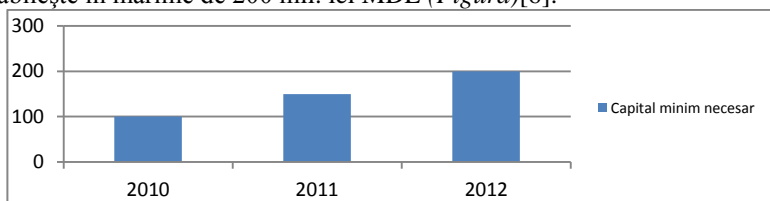
Ceea ce se urmărește de către Comitetul de la Basel este și fixarea unor standarde de stabilire a provizioanelor pe termen lung, bazându-se pe pierderile prevăzute. Este necesară, de asemenea, o analiză economică cât mai amănunțită pentru ca cerințele care vor fi stabilite să poată fi finalizate într-un timp cât mai scurt.

Analiza va urmări îmbunătățirea atât din punct de vedere cantitativ, dar și calitativ a capitalului bancar, precum și descurajarea unor activități care au

loc în mod excesiv și care pot împiedica refacerea economiei. La nivel național, implementarea unui nivel ridicat și a unei mai bune calități a capitalului reglementat, a elementelor din Acordul Basel II, precum și a cerințelor de îmbunătățire a riscului de lichiditate, dar și a activității de provizionare pe termen lung vor determina băncile să renunțe la a prelua un risc excesiv. Aceste măsuri vor încerca să creeze un sistem financiar mult mai bine pregătit pentru a face față unor eventuale șocuri economice care pot să apară. De aceea este necesară o evaluare corectă a capitalului și încurajarea creșterii capitalului adițional. Băncile sunt sfătuite să rețină o proporție mai mare din profitul curent obținut pentru a crește capitalul. Acest capital trebuie să poată să susțină împrumuturile acordate. Deci, în această perioadă de criză un obiectiv important ar fi acela de combinare a măsurilor pentru acoperirea riscurilor, conform Acordului Basel II, cu măsuri de îmbunătățire a calității capitalului și de creștere a cerințelor minime globale [5].

Pe plan național, pentru evitarea sau reducerea riscului lipsei de capital, băncile din RM sunt obligate să respecte anumite reglementări, care se reflectă la valoarea minimă a capitalului, la modul de vărsare, la structura capitalului folosit pentru raportare, la adecvarea sau suficiența capitalului. Aceste reglementări au la bază norme emise de Banca Centrală și norme interne ale băncii respective, iar modul de aplicare – unul din obiectivele supravegherii bancare.

Începând cu 31 decembrie 2010 cuantumul capitalului social s-a stabilit în mărime de 100 mil. lei MDL, începând cu 31 decembrie 2011, cuantumul capitalului minim necesar se stabilește în mărime de 150 mil. lei MDL, iar începând cu 31 decembrie 2012, cuantumul capitalului minim necesar se stabilește în mărime de 200 mil. lei MDL (*Figura*)[6].

Modificarea cuantumului capitalului minim necesar pe parcursul anilor 2010-2012

Sursa: elaborată de autor în baza [6]

Băncile autohtone trebuie să dețină și să mențină coeficientul suficienței capitalului ponderat la risc de 16,0%. [6]. Din 30 iunie 2013, băncile trebuie să dețină și să mențină coeficientul suficienței capitalului ponderat la risc în mărime de cel puțin 18,0%, iar din 30 iunie 2014 – în mărime de cel puțin 20,0%.

Beneficiile reglementării în domeniul bancar sunt evidente. Însă Acordului Basel II i s-au adus numeroase critici. Unul dintre aspecte este legat de costurile necesare implementării unui sistem de management al riscului func-

țional în conformitate cu cerințele acordului. La aceste costuri, s-a adăugat și lipsa de informații și date, despre riscul de credit, și mai ales, despre riscul operațional. Un alt neajuns – folosirea unor metode similare de către instituțiile bancare poate produce efecte dezastruoase în situații de criză, când deciziile sunt omogene. În aceste condiții, a fost necesară o regândire a întregii arhitecturi a reglementărilor prudențiale, concretizată într-o formă consultativă la Acordul Basel III – o revizuire și o consolidare fundamentală a standardelor globale de capital.

O altă concluzie a cercetării în domeniul managementului riscului este că deși riscurile sociale și de mediu nu au intrat în atenția Comitetului de la Basel până acum, în următorii ani, vor exista reglementări care vor acoperi și aceste probleme legate de managementul bancar durabil, măsurarea riscurilor sociale și de mediu.

Evoluțiile pozitive ale sistemului bancar autohton din ultimii ani, precum și implementarea unui mecanism eficient de reglementare și supraveghere bancară, au ajutat sistemul să absoarbă o parte din efectele negative ale actualei crize. Premisele favorabile ale acestei situații au fost completate de efectul de amortizare a rezervei minime obligatorii și de expunerea redusă la produsele financiare toxice.

Considerăm că provocările, cu care se va confrunta sistemul bancar moldovenesc în viitorul apropiat, se referă la deblocarea activității de creditare și obținerea unor rezultate pozitive la testele de stres la care vor fi supuse băncile din Republica Moldova.

Referințe:

1. CLICHICI, D. Analiza indicatorilor stabilității financiare a sectorului bancar al Republicii Moldova prin prisma recomandărilor internaționale. În *Economica An. XX*, nr. 4(82), decembrie 2012, p. 91-100. ISSN 1810-9136.
2. DĂRĂBAN, E. *Managementul performanței și riscului în băncile comerciale din România*. 2009. Rezumat teza de doctorat [Accesat 27.05.2013] <http://xa.yimg.com/kq/groups/name/Rezumat>.
3. GÎRLEA, M., PERCIUNE, R. *Managementul activității de creditare în cadrul băncilor comerciale. Monografie*. Chișinău: IEFS, 2012, ISBN 978-9975-4381-3-1.
4. GÎRLEA, M. *Perfecționarea gestiunii relațiilor de credit a băncii comerciale cu clienții în scopul reducerii riscurilor bancare / Autoref. al tezei de doctor în științe economice*. Chișinău, 2012.
5. PRUNEA, P., COSMA, D., NUCU, A. Spre un nou Acord Basel cu reglementări mai stricte. În: *Economie teoretică și aplicată* (2010), vol. XVII, n. 9(550), Universitatea „Al.I. Cuza”. Iași, p. 52-62. doctorat [Accesat 27.05.2013]. disponibil store.ectap.ro/articole/512_ro.pdf
6. *Regulamentul cu privire la suficiența capitalului ponderat la risc, aprobat prin Hotărârea Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr.269 din 26.10.2001*, Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.130/310 din 14.12.2001 (cu modificările și completările ulterioare).